

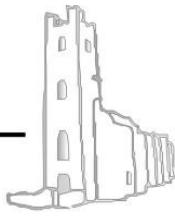
DELMAT GALIOT d.o.o.

SPLIT, Put Supavlja 1 | OIB: 65977863616 | IBAN: HR2623400091110300076

Tel./Fax.: 021 484 751
Mob: 099 250 0722
Mob: 098 448 755

www.delmatgaliot.hr

e-mail: delmat@st.t-com.hr
info@delmatgaliot.hr

Izvješće o izvedbi radova temeljem zaštite arheološkog nalazišta na lokalitetu Rižinice

- ŽC 6253 Solin - Klis (D56)

Rižinice – Solin

Split, lipanj/srpanj 2014.

Uvod

Županijska uprava za ceste namjerava izvesti radove sanacije pokosa ceste smještene sa istočne strane zaštićenog lokaliteta. Prema konzervatorskim uvjetima prije otpončinjanja bilo kakvih radova u tom dijelu lokaliteta potrebno je privremeno zaštiti arheološko nalazište (objekt kojem se ne zna prvotna namjena, ali se zna da nije Nimfej). Hrvatske ceste su sukladno istim uvjetima raspisale natječaj (izrađen je idejni projekt zaštite koji je kasnije izmijenjen) na kojem je prošla ponuda Delmat Galiot d.o.o. iz Splita.

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Splitu svojim rješenjem dao je dozvolu i odredio mјere koje treba poduzeti prilikom izvođenja zaštitnih radnji. Isti odjel je svojim Rješenjem od 29. svibnja i 17. lipnja 2014. godine i odredio da obzirom da je došlo do dalnjih oštećenja i urušavanja dijelova zidanih struktura novopranađene građevine na lokalitetu Rižinice postupak koji treba uraditi na zaštiti iste građevine:

- Rekonstrukcija urušenog zida do istočne strane štićenog objekta
- Prekrivanje svih zidanih struktura i unutrašnjosti duplim slojem geotekstila
- Te zasipanje pijeskom i tamponom do određene visene, aiznad struktura zidova postaviti konstrukciju od dasaka
- I saniranje odvodnog ispusta, na način da se oborinske vode odvedu iz zone objekta te je također određen stalni arheološki nadzor tijekom radova

Istim Rješenjem ustanovljeno je da tvrtka Delmat Galiot d.o.o. te voditelji istraživanja ispunjava sve uvjete propisane člankom 47. stavaka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Lokalitet Rižinice nalazi se u uvali zvanoj Rupotina kroz koju protjeće potok sv. Ilike dubeći je snagom koju skuplja od izvora ispod Markezine Grede. S lijeve strane potoka najvjerojatnije je išla antička, kasnije rimska i donedavna cesta (kada je nova izmještena na zapadnu stranu samog lokaliteta) a koja je povezivala Solin – Klis – Muć (s odvojkom za Dugopolje). Tu je knez Trpimir oko 852. dao podići benediktinski samostan.

"*PRO DVCE TREPIME ro... prece S CHR(ist)O SV(b)MIT tatis... hab ETE COLLA TREME ntes... "*

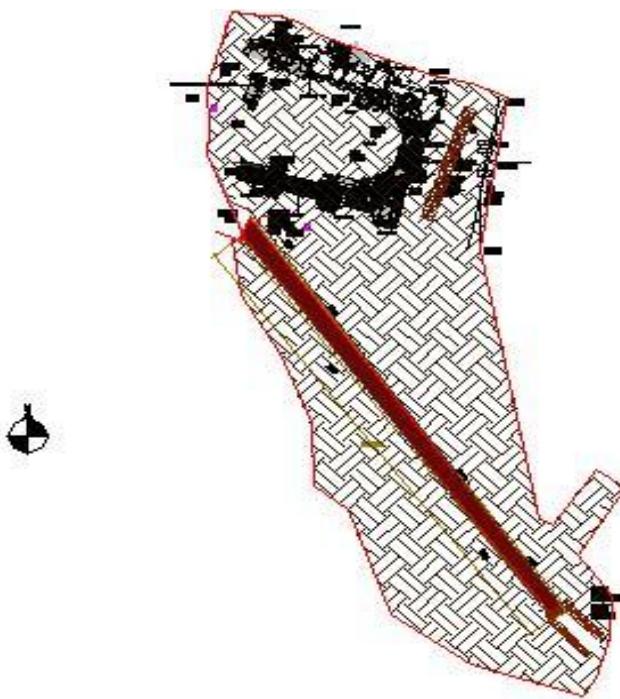
"Za kneza Trpimira Kristu podastrite molitve i u strahu prignite vrat"

U arheološkim istraživanjima provedenim najprije pod vodstvom don Lovre Katića, a kasnije od drugih arheologa pronađeni su ostaci iz više razdoblja: rimskog doba, srednjeg vijeka, hrvatskog horizonta te kasnijeg vremena sve do ovog suvremenog. Najvrednija je natpisna ploča (pronađena nedaleko ovog lokaliteta) na kojoj se nalazi najstariji spomen imena Hrvatskog. Na tom mjestu

pronađeni su brojni nalazi: ostaci zidanih objekata, grobnica, grobova, sarkofazi iz antičkog vremena, koji su upotrebljavani za kasnije ukope hrvatskih velikodostojnika i drugih pokojnika, po čemu možemo kazati da je to spoj ranije kulture s hrvatskom kulturom ranijeg horizonta.

Prema rezultatima arheološkog istraživanja, provedenog od tvrtke Pisa d.o.o.iz Splita i MHAS-a Split 2010. godine, nemamo dovoljno elemenata po kojima bismo mogli datirati novo pronađenu građevinu, a ni odrediti njenu namjenu. Postoje nekakve špekulacije u posljednje vrijeme da bi se tu radilo o *Nimfeju* koji je postavljen upravo na mjestu prolaska obrinske vode s okolnih kozjačkih strmina, ali mi se tome oštro suprotstavljamo. *Nimfeju* bi priličnije mjesto bilo uz potok sv. Ilija nego uz vododerinu kojom voda povremeno teče i zbog toga smo mi bliži mišljenju da se tu radi o ostacima mauzoleja, tko ga je sagradio i u njemu pokopan za sada nemamo podatke.

Kratki opis izvedenih radova po fazama:

Slika1. Objekt i produžetak odvodnje oborinske vode

Prema Dodatku ugovora (izmijenjen je prvotno predloženi projekt, aranije Rješenje stavljeno van snage) i Rješenju Konzervatorskog odjela u Splitu trebalo je zaštiti arheološki lokalitet i produžiti odvodnju oborinske vode koja je do sada ispuštala vodu u objekt, čime je povećavala eroziju tla i propadanje kamene konstrukcije.

Radovi su se odvijali u nekoliko faza:

- I. Faza – čišćenje raslinja, što je urađeno u potpunosti. Objekat i okolni teren bio je potpuno obrastao travom i šibljem, što je uzrokovalo oštećenja i devastaciji zidanih struktura novo otkrivene građevine. Na ostalom dijelu postojećeg lokaliteta stanje je slično, ako ne još alarmantnije, u tom dijelu vegetacija doslovno rastura strukture otkrivenih građevina. Mi smo teren i prostor objekta očistili, nivelirali i pripremili za postavljanje geotekstila po svim zidanim strukturama, unutar objekta te na pripadajući prostor objekta i trase produženja odvodnje.

Slika 2. Situacija prije čišćenja vegetacije

Slika 3. Situacija ravnjanja za polaganje geotekstila na zidane strukture i zemlju u obuhvatu objekta

- II. Faza – Zidanje dijela zida, za to smo trebali ozidati suhozid kao potpornu konstrukciju, a onda smo s osloncem na njega rekonstruirali urušeni dio zida površine 7.2 m^2 . Na suhozid je stavljen geotekstil, a iznad njega je zasut pjesak (0, debljine desetak centimetara)

Slika 4. Zidanje i konzerviranje dijela zida u vapnenom mortu, zidanje potpornog suhozida te izlaza produžetka oborinske cijevi

Slika 5. Ozidan dio urušenog zida

- III. Pijesak je zasut po geotekstilu, a posebno smo pazili da se pijesak ugrađuje uzduž/uvis strana zidova što se vidi na desnoj slici. Jalovinu smo nasuli unutar objekta te izvan do nivoa pijeska iznad zidova kako bi stvorili ravnu površinu za stavljanje drvene konstrukcije

Slika 6. Zaštita geotekstila slojem kamenog pijeska debljine 30 cm (u cijenu uključen prijevoz ručnim kolicima 20m).

Slika 7. Dobava jalovine i nasipanje do vrha zidova objekta (u cijenu uključen prijevoz ručnim kolicima 20m), a uz geotekstil svugdje je postavljan pijesak (0).

- IV. Postava greda i dasaka iznad objekta i zida čiji dio smo zidali, iznad greda najprije smo stavili geotekstil, pa najlon, a onda sve zasuli pijeskom (0). Daske smo postavili iznad sloja pijeska (iznad struktura 0,30 m) a razlog postavljanja je sigurnost, naime, kad bager bude ubuduće skidao nasuti sloj jalovine zagrebat će po ovom dijelu konstrukcije. Iznad dasaka postavili smo geotekstil, a na njega najlon, da vlaga ne dopre do dasaka, na najlon smo nasuli sloj pijeska i na njega jalovinu.

Slika 8. Dobava i postava konstrukcije od drvenih dasaka i greda 24 mm

Slika 9. Postava geotekstila

Slika 10. Postava najlona iznad geotekstila

Slika 11. Zasipanje pijeskom (0) debljine 20/30 cm, iznad najlona, geotekstila i dasaka

V. Završni sloj iznad objekta zasut je jalovinom

Cijeli prostor obuhvata zaštite i produžetka odvodnje oborinske vode, izvan zone objekta, zasuli smo jalovinom, postignuvši ravan u gornjem sloju s okolnim terenom. Sve visine su označene na skicama i presjecima u prilogu nacrtne dokumnetacija.

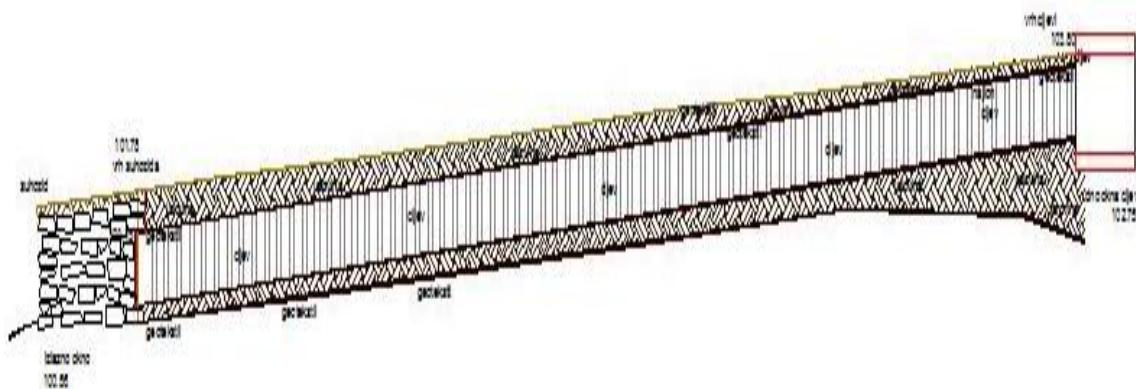

Slika 12. Dobava i ugradba jalovine iznad drvene konstrukcije, kao završna zaštita lokaliteta.

2. PRODUŽENJE ODVODNOG ISPUSTA OBORINSKIH VODA

Trasirali smo pravac postavljanja cijevi, a da bi dobili ravninu i pad dijelove trase trebalo je najprije nasuti jalovinom. Zatim smo pristupili iskopu kanala za postavljanje cijevi, iskopali smo kanal dužine 25 metara širine 1 m i prosječne dubine 1,00 m. prije postavljanja cijevi kanal smo

obložili geotekstilom i jalovinom, a onda montirali i postavili cijevi. Spoj cijevi sa ranijim ispustom smo kvalitetno napravili, dok smo na novom ispustu betonirali dno, a sa strana smo ozidali suhozid, vrlo kvalitetno. Sve smo zasuli jalovinom, do postizanja horizontalne ravni.

Slika 13. Presjek cijevi od ulaznog do izlaznog otvora

Slika 14. Kanal za polupropilenske cijevi odvodnje

Slika 15. Geotekstil ispod polupropilenskih cijevi

Slika 16. Dobava i ugradba sloja jalovine prosječne debljine 80 cm u podu kao priprava za polaganje polupropilonskih cijevi \varnothing 800 mm te dobava i ugradnja cijevi

Slika 17. Montirana polupropilenska cijev

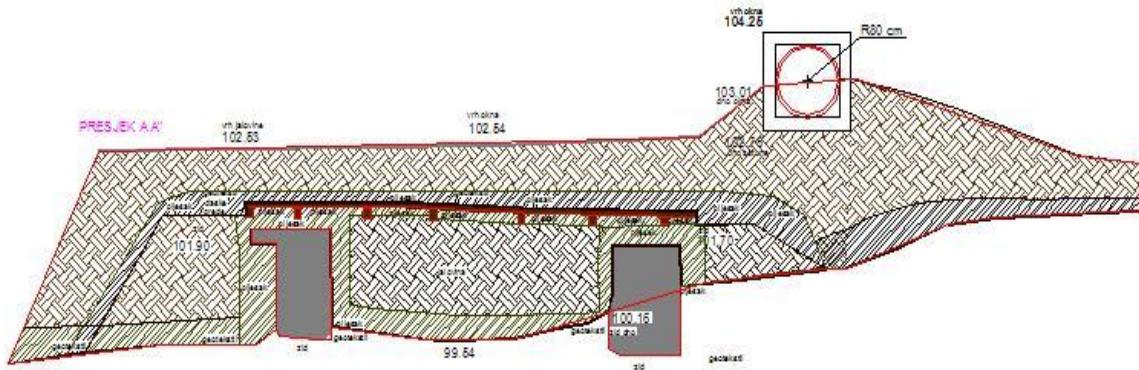
Slika 18. Izlaz oborinske vode, obzidan suhozidno

Slika 19. Pogled od početka ka izlazu kanala

III. ARHEOLOŠKI NADZOR

Tijekom skidanja sloja vegetacije i humusa te ravnjanja površine tla prije postavljanja geotekstila vršen je aktivan arheološki nadzor, ali nismo uočili bitniji arheološki materijal uli kulturni sloj, osim već evidentiranih zidanih struktura. Mi smo mišljenja da prilikom sanacije potpornog zida na zapadnoj strani lokaliteta treba prije napraviti zaštitno arheološko istraživanje. Prije samog početka radova treba sagledati mogućnost uređenja i zaštite cijelog lokaliteta Rižinice, što treba odraditi struka.

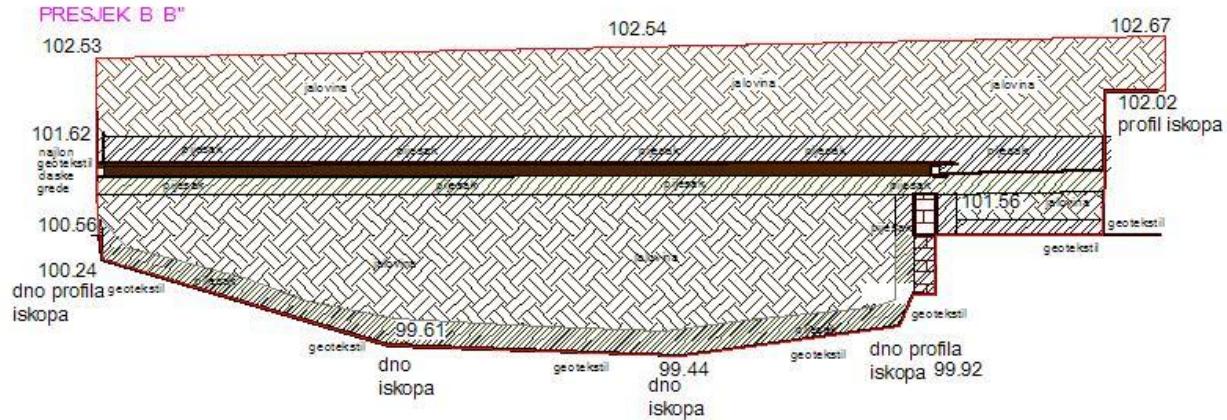

Slika 20. Presjek AA

Prema našem zahtjevu i obavijesti o završetku radova na predmetnom lokalitetu isti je obišla i konzervator Silva Kukoč, dipl. arheolog koja je primila izvedenu zaštitu, a cijela dokumentacija o zaštiti slijedi u Privitku ovog Izvješća.

Zaključak

Radovi na zaštiti novopronađene građevine na lokalitetu Rižinice izvršena je u cijelosti kako je to određeno Rješenjem Konzervatorskog odjela u Splitu. Arheoloških slojeva niti bitnijeg arheološkog materijala nije pronađeno ni u jednoj fazi izvođenja postupka zaštite te zbog te činjenice nema priloga popisa nalaz. Iz istog razloga nemamo obvezu pohrane materijala prema određenom Muzeju.

Slika 21. Presjek BB

Direktor:

Slavko Galijot, dipl. arheolog